

Dannebrogsviden – en artikel om hvorfor der flages på halv stang

Af flagkonsulent i Danmarks-Samfundet Søren Cruys-Bagger Maj 2013

Denne artikel er flagviden om baggrunden for og traditioner med at flage på halv stang.

Siden 1700 tallet har det været en fast "procedure" i mange lande, at man i forbindelse med personers død, kirkelige handlinger, nationale mindedage, nationale begivenheder (tsunamibølgen i Thailand i 2004 hvor en del danskere blev slået ihjel) eller ved krigshandlinger, flages på halv stang. Mange lande har faste flagregler og flagbestemmelser for flaget på halv stang samt en national betydning af, at flaget er på halv stang. Forklaringen på, at flaget sættes på halv stang, er at 'dødens usynlige flag' kunne vaje ovenover. Ved det engelske militær er det stadig en tradition og en fast flagningsbestemmelse, at flaget hales præcist kun så langt ned, at der kan hænge et usynligt flag ovenover. Alle lande med en lang national flagtradition og flaghistorie anvender 'flag på halv stang' som en del af den måde, hvorpå man viser respekt og ydmyghed. Måden at flage på signalerer en bestemt handling. Ved danske bisættelser eller begravelser flages der på halv stang så længe den kirkelige handling varer.

I nogle lande f.eks. Saudi Arabien tillægges flaget en religiøs betydning, som betyder at det aldrig må sættes på halv stang.

I kristendommen symboliserer halv stang sorgen og når flaget sættes på hel stang, symboliserer det Jesu opstandelse. Det betyder, at når Dannebrog skal benyttes til at symbolisere eller markere en bestemt begivenhed, skal dette ske gennem udførelse af en fast procedure. Ved at nedhale flaget på halv stang viser Dannebrog respekt for tilstanden sorg.

Dannebrog som nationalt symbol viser aldrig sorg. Et flag på halv stang synliggør tilstanden sorg. Etablering af denne tilstand gennemføres ved en fast og ensartet procedure. Flaget hejses først helt til tops, hvor det forbliver et øjeblik, og derefter nedhales til halv stang. Når Dannebrog ikke mere skal synliggøre tilstanden sorg i forhold til en menneskelig begivenhed eller i forhold til en hændelse, hejses flaget på hel stang. Under anvendelse af denne procedure sker der en for alle, synlig markering af overgangen fra flagets normale tilstand til den aktuelle tidsbegrænsede tilstand hvor der vises sorg.

Den irske antropolog Richard Jenkins skriver i sin bog fra 1998: Dannebrog i dansk dagligliv, at Dannebrog anvendes til at "landsbyen kan udvise respekt for en afdød ved at flage på halv stang over hele byen". At flage på halv stang er dermed en fælles måde at symbolisere og udvise en kollektiv respekt og sorg. Gennem flagningen kan man derfor give udtryk for sine følelser og sin opmærksomhed overfor de pårørende.

Hvor stammer den tradition fra med at nedhale flaget på halv stang?

Der findes ikke historiske eller religiøse troværdige kilder som entydigt peger på, hvor fra denne måde at vise sorg på stammer fra. Nogle få kilder beskriver dog skikken med at vise sorg ved at flage på halv stang. Skikken skulle stamme fra søfolk i 1600-tallet. De halede flaget halv ned, for at give plads til "dødens usynlige flag" på toppen af masten.

Til den danske folkemindeforskning blev der i 1886 stillet følgende spørgsmål: Det er vist en almindelig skik at flage på halv stang ved jordefærd; men hvor vidt er den skik udbredt, som findes på visse egne, at når jordfæstelsen er til ende, hejses flaget op på hel stang for resten af dagen? Hvorfra stammer denne skik, og hvad mon der ligger til grund for den?

Så allerede dengang har spørgsmålet om hvor fra denne skik har sit udspring været aktuelt. Der findes ikke noget svar på det stillede spørgsmål i de historiske kilder jeg har haft adgang til.

Hvorfor skal flaget helt til tops og derefter på halv stang og når det nedtages, hvorfor skal det til tops først?

I forbindelse med et dødsfald anvendes Dannebrog til at markere begivenheden. Det sker ved, at når flaget er på halv stang, viser det tilstanden sorg. Når en soldat bliver dræbt i en international operation, flages der på halv stang ved Forsvarets etableringer for i Danmark at symbolisere det, der er sket, og at Danmark bærer sorg.

Flagning i forbindelse med dødsfald finder normalt sted på dødsdagen. Hvis dødsfaldet sker sent på dagen, eksempelvis kort tid før solnedgang, kan der også flages på halv stang dagen efter. Hvis dødsfaldet sker efter solnedgang, må der flages på halv stang dagen efter.

Grundlæggende viser Dannebrog ikke sorg, men brug af flaget ved kirkelige handlinger har betydet, at "flagning på halv stang" er et entydigt synligt symbol på sorg, der tydeligt kunne iagttages af alle. Den tradition anvendes i mange forskellige sammenhænge, hvor der ønskes en markering og en personlig medfølelse eller sympati. Flagning på halv stang anvendes nu internationalt som tegn på sorg.

Præsten Poul Joachim Stender fra Kirke Saaby på Midtsjælland har følgende begrundelse for hvorfor flaget skal til tops, når man flager på halv

"Flaget skal til tops, før det går på halv, for at symbolisere, at det altid er glæden, der skal have det sidste ord. Ved begravelser og bisættelser er flaget på halv, indtil gudstjenesten er forbi. Så bliver flaget hejst helt op for at fortælle, at døden ikke får det sidste ord. Den døde er hos Gud, og hos de sørgende skal sorgen blive til glæde".

SLUT